

KONCEPCJA WSPÓŁCZESNEGO MODELU POLITYKI TURYSTYCZNEJ

ALEKSANDER PANASIUK

Uniwersytet Szczeciński
e-mail: aleksander.panasiuk@wzieu.pl

KODY JEL

K2, Z3, Z38

SŁOWA KLUCZOWE

polityka turystyczna, model polityki, regulacja, deregulacja

STRESZCZENIE

Współczesny rynek turystyczny znajduje się w trwałym procesie zmian strukturalnych. Dotyczy to zarówno zmian w strukturze podaży, jak również obejmuje kwestie dotyczące tendencji zmian w popycie turystycznym. Oprócz procesów podażowych i popytowych zmiany dotyczą także roli państwa na rynku turystycznym poprzez działania instytucjonalne i instrumentalne związane z zakresem prowadzonej polityki turystycznej. Wyjściowym wyznacznikiem polityki turystycznej jest przyjęta jej metoda, określana także mianem modelu polityki.

W artykule przedstawiono ogólne założenia teoretyczne dotyczące polityki turystycznej. Wskazano na praktyczny model polityki turystycznej w Polsce i Unii Europejskiej, którą jest deregulacja. Przedstawiono pogłębioną deregulację jako proponowany model polityki turystycznej.

Celem opracowania jest dokonanie oceny aktualnego modelu polityki turystycznej w Polsce na tle rozwiązań Unii Europejskiej, wraz ze wskazaniem kierunków jej zmian. Podjęte zagadnienia mają charakter diagnostyczny i koncepcyjny. Zakres wykorzystanych metod obejmuje: studia literaturowe, operacje logiczne, analizę porównawczą, metody heurystyczne. Wyniki mogą być wykorzystane do kształtowania polityki turystycznej w Polsce przez kompetentne podmioty: centralne, regionalne i lokalne, w długim i krótkim okresie.

Wprowadzenie

Współczesny rynek turystyczny znajduje się w trwałym procesie zmian strukturalnych. Dotyczy to zarówno zmian w strukturze podaży, jak również obejmuje kwestie związane z tendencjami zmian w popycie turystycznym. Oprócz procesów podażowych i popytowych zmiany dotyczą także roli państwa na rynku turystycznym poprzez działania instytucjonalne i instru-

mentalne związane z zakresem prowadzonej polityki turystycznej. Wyjściowym wyznacznikiem polityki turystycznej jest jej przyjęta metoda, określana także mianem modelu polityki.

Celem opracowania jest dokonanie oceny aktualnego modelu polityki turystycznej w Polsce na tle rozwiązań Unii Europejskiej, wraz ze wskazaniem kierunków jej zmian. Podjęte zagadnienia mają charakter diagnostyczny i koncepcyjny. Zakres wykorzystanych metod obejmuje studia literaturowe, operacje logiczne, analizę porównawczą, metody heurystyczne. Wyniki mogą być wykorzystane do kształtowania polityki turystycznej w Polsce przez kompetentne podmioty: centralne, regionalne i lokalne, w długim i krótkim okresie.

Istota i struktura polityki turystycznej

Wyjściowym problemem jest zinterpretowanie istoty polityki społeczno-ekonomicznej. Jest to termin wprowadzony w celu podkreślenia konieczności połączenia społecznych oraz gospodarczych celów i przesłanek ingerencji organów państwa w gospodarkę (Winiarski, 2006, s. 18). Państwo w ramach realizowanej polityki gospodarczej ma możliwość kształtowania warunków, w tym m.in. norm prawnych prowadzących do zrównoważonego rozwoju całej gospodarki narodowej lub też poszczególnych jej sektorów. Tym samym można stwierdzić, iż polityka gospodarcza wpływa na funkcjonowanie systemu ekonomicznego państwa, będącego kompleksem organizacji, gospodarstw domowych oraz jednostek działających według określonych zasad, bodźców, nakazów i zakazów, w dziedzinie produkcji, podziału, wymiany i konsumpcji dóbr rzeczowych i usług (Kowalik, 2000, s. 12). Współcześnie utrwalają się silne związki pomiędzy polityką społeczną a gospodarczą (Firlit-Fesnak, Szylo-Skoczny, 2006, s. 25).

Polityką turystyczną jest działalność państwa i jego organów polegająca na określaniu celów gospodarczych i społecznych dotyczących turystyki, a także dobór odpowiednich instrumentów potrzebnych do ich realizacji, prowadzących w efekcie do kształtowania struktury rynku turystycznego, zarówno po stronie podaży turystycznej, jak i popytu turystycznego oraz w relacjach podaż–popyt. Głównym zadaniem polityki turystycznej jest kształtowanie optymalnych wielkości i struktury ruchu turystycznego na podstawie znajomości praw ekonomicznych w zakresie funkcjonowania gospodarki turystycznej oraz koordynowanie rozwoju turystyki z innymi obszarami gospodarki narodowej.

Strukturę polityki turystycznej tworzą:

1. Podmioty polityki – organy państwa realizujące politykę.
2. Adresaci polityki – przedsiębiorcy oraz destynacje turystyczne wraz z ich ofertami, a także konsumenci turystyczni.
3. Metody polityki.
4. Instrumenty polityki (Panasiuk, 2011, s. 306–307).

Podstawowym zadaniem dla podmiotów polityki turystycznej jest określenie koniecznych obszarów rynku turystycznego, w których niezbędna jest ingerencja państwa wraz z określeniem instrumentów, które będą stosowane w ramach tej ingerencji (Szpringer, 1994, s. 13–19). Realizacja polityki turystycznej przez kompetentne organy państwa wymaga określenia instrumentów, które

będą egzekwowały zachowania poszczególnych uczestników rynku, a zwłaszcza przedsiębiorstw i podmiotów w destynacjach turystycznych, ale także konsumentów (turystów). Instrumenty polityki turystycznej można sklasyfikować w dwóch podstawowych grupach:

- ogólnej polityki państwa (np. pobudzanie funkcjonowania sektora usługowego, działania w zakresie rozwoju regionalnego, kształtowanie współpracy transgranicznej, elastyczne systemy podatkowe),
- specjalistyczne, tj. dotyczące regulacji prawnych rynku turystycznego (np. ustawodawstwo, przepisy administracyjne dotyczące bazy noclegowej, regulacje dostępu dla podmiotów rynku biur podróży, zasad odbywania podróży zagranicznych).

W ujęciu rodzajowym należy wymienić następujące grupy instrumentów: ekonomiczne, prawne, administracyjne, organizacyjne, informacyjne, moralne. Zakres oraz siła ich wykorzystywania decyduje o stosowanym przez państwo modelu polityki turystycznej.

Modele polityki turystycznej

Podstawą struktury polityki społeczno-gospodarczej, w tym także turystycznej, jest jej układ modelowy, czyli inaczej metoda stosowanej polityki. Realizacja polityki opiera się na doborze odpowiednich instrumentów, wynikających z przyjętego modelu, które prowadzą do realizacji celów.

Do dwóch podstawowych metod polityki społeczno-gospodarczej należą: liberalizm (polegający na braku lub znacznym ograniczeniu ingerencji państwa w procesy gospodarcze, obejmujący niemal wyłącznie instrumenty ekonomiczne – tj. parametry) oraz interwencjonizm (polegający na wykorzystaniu instrumentów nakazowych w sterowaniu procesami funkcjonowania i rozwoju gospodarki narodowej). Współcześnie w praktyce gospodarczej oba modele w klasycznie rozumianej (teoretycznie określonej) postaci nie są wykorzystywane. Organy państwa wpływają na stosunki rynkowe za pośrednictwem modelu mieszanego. W rozwiniętych i rozwijających się gospodarkach rynkowych wykorzystywany jest model polegający na osłabianiu roli państwa w procesach gospodarczych, w ramach którego obserwowany jest proces ograniczania narzędzi nakazowych (interwencjonizmu) na rzecz stosowania narzędzi parametrycznych (liberalizm). Model ten przyjęto określać jako deregulację (McGuigan, Moyer, Harris, 2008, s. 610–611). Stosowanie tego modelu jest charakterystyczne m.in. dla polityki społeczno-gospodarczej Unii Europejskiej oraz poszczególnych krajów członkowskich, w tym Polski. Przyjęcie deregulacji jako metody oddziaływania organów państwa (podmiotów polityki) na rynek w strukturze podmiotowej (oferenci i konsumenci) i przedmiotowej (podaż, popyt, cena, jakość) ma charakter procesowy, postępujący i ciągły. Prowadzi to do sytuacji, w której rola państwa w procesach rynkowych jest ograniczana, tak aby docelowo mogła dotyczyć wyłącznie najistotniejszych elementów i procesów jego funkcjonowania.

Współcześnie polityka turystyczna, w tym europejska, przyjmuje formułę modelu mieszanego. Skonkretyzowaniem przyjęcia przez państwo konkretnego modelu polityki są instrumenty polityki turystycznej, stosowane przez kompetentne podmioty polityki i podporządkowane celom jej prowadzenia (Panasiuk, 2014, s. 96–101). W praktyce polityki turystycznej wykorzystywany jest zatem model deregulacji, będący formą ograniczania roli państwa w gospodarce, polegający

głównie na zmniejszaniu udziału restrykcyjnych (administracyjnych) narzędzi polityki na rzecz narzędzi o charakterze parametrycznym (głównie ekonomicznych, informacyjnych). Za wymierny przejaw deregulacji uznać należałoby zmniejszenie liczby uregulowań, a głównie liczby aktów prawnych, ograniczających swobodę gospodarowania.

Unia Europejska pozostawia sprawy polityki turystycznej generalnie rządowi państw członkowskich, wyznaczając jednak krajom członkowskim strukturę systemu zarządzania turystyką w poszczególnych krajach. Przejawia się to wyodrębnieniem wśród podmiotów polityki turystycznej Narodowych Administracji Turystycznych (NTA) oraz Narodowych Organizacji Turystycznych (NTO), mających skonkretyzowane kompetencje. Struktura podmiotów polityki w poszczególnych krajach jest często nadmiernie rozbudowana, zarówno w ujęciu pionowym (szczeblowym), jak i poziomym, tym samym składa się z wielu centrów decyzyjnych, co powoduje często powielanie kompetencji.

Kierunki zmian w modelu polityki turystycznej

Wyjściowym problemem jest kwestia miejsca państwa i jego organów – poprzez ocenę sytuacji, czy na rynku turystycznym rola organów państwa powinna się wzmacniać, stabilizować, czy ograniczać. Podążając za współczesnymi rozwiązaniami polityki społeczno-gospodarczej, mając także na względzie system polityki w krajach Unii Europejskiej, jak już wcześniej stwierdzono, właściwym kierunkiem jest ograniczanie roli państwa na rynku, tj. dążenie do liberalizacji. Procesy liberalizacji są zakłócane sytuacjami kryzysowymi, co jest obserwowane w gospodarce światowej po 2008 r. Gospodarka turystyczna jako składowa gospodarki nie jest jej strategiczną branżą, wymagającą szczególnej ochrony bądź wsparcia. Odpowiada jednak za znaczący udział w tworzeniu produktu krajowego brutto i decyduje o zatrudnieniu, a także przychodach do budżetu państwa i budżetów lokalnych, kształtuje także poziom jakości życia części społeczeństwa. W polskim systemie polityki turystycznej, choć jej system jest bardzo rozbudowany, zarówno instytucjonalnie, jak i instrumentalnie, brak jest jednoznacznego zrozumienia władz publicznych (zwłaszcza szczebla centralnego) dla miejsca gospodarki turystycznej w strukturze całej gospodarki narodowej. Tak więc zarówno poprzez kryteria strategiczne, jak i taktyczne oraz operacyjne rynek turystyczny nie jest traktowany w pełnym systemie polityki społeczno-ekonomicznej jako istotny element. Stąd można stwierdzić, że właściwym kierunkiem kształtowania wpływu państwa na rynek turystyczny, zapewniającym jego stabilny i ciągły rozwój, powinno być ograniczanie roli państwa na rynku.

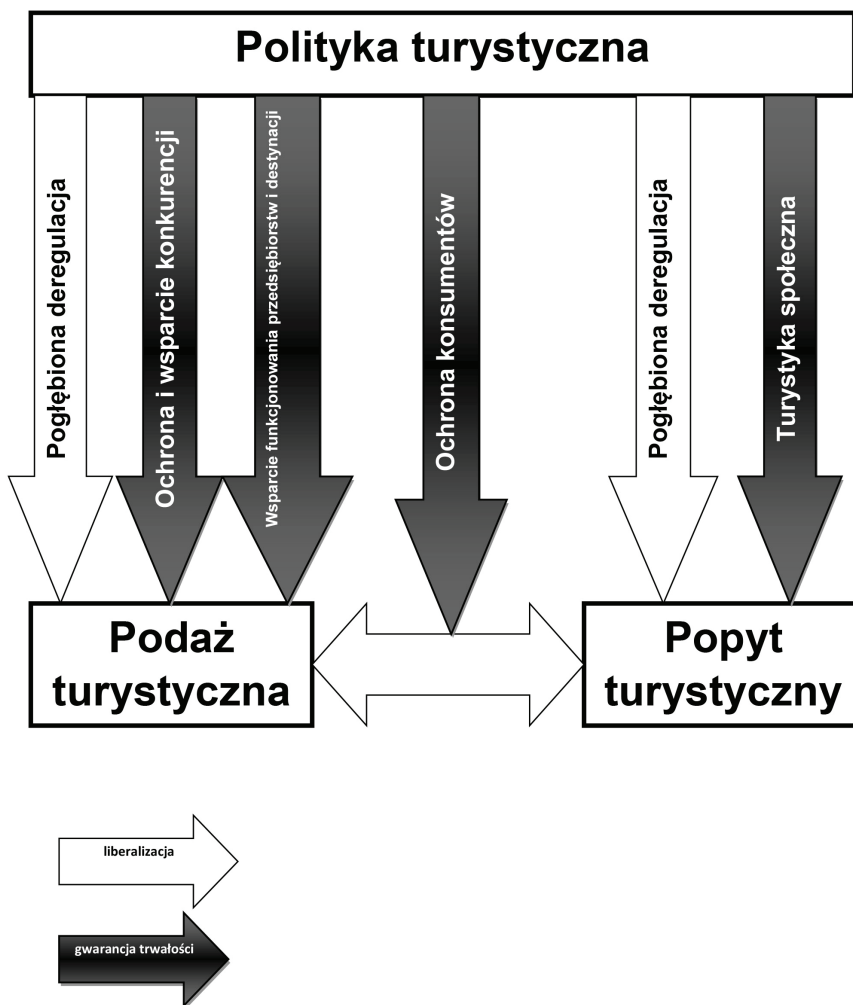
Dokonując systematyzacji zagadnień dotyczących systemu polityki turystycznej i jej wpływu na strukturę rynku turystycznego, należy się odnieść kolejno do zagadnień, które stanowią logiczny układ, tj.:

- modelu polityki turystycznej wraz z uwzględnieniem relacji wewnętrznej polityki turystycznej z systemem polityki turystycznej Unii Europejskiej,
- układu podmiotów polityki turystycznej,
- instrumentarium polityki turystycznej.

Właściwym modelem polityki turystycznej jest deregulacja. Deregulację należy traktować w ujęciu procesowym jako aktywność państwa zmierzającą do ograniczania barier rynkowych dla uczestników strony podaźowej i popytowej rynku turystycznego, wraz z koniecznością zabezpieczenia podstawowych rozwiązań chroniących rynek turystyczny, tj. konkurencji i ochrony praw konsumenta.

Wybór szczegółowego modelu polityki turystycznej leży w gestii władz wewnątrz krajowych. Unia Europejska wpływa nań w stosunkowo wąskim zakresie, ponadto kształtuje swój wpływ na rynek turystyczny, pozostawiając większość kompetencji na tym rynku rządów krajów członkowskich. Koncepcja polityki turystycznej na poziomie kraju powinna jednak być zgodna z ogólnym systemem polityki społeczno-gospodarczej. Od roku 1997, tj. od uchwalenia ustawy o usługach turystycznych, obserwowane są procesy deregulacji rynku, mimo że w pewnych obszarach rozwiązania prawne uściślają kompetencje państwa w najbardziej newralgicznych obszarach funkcjonowania rynku turystycznego. Taki sposób polityki można określić mianem pogłębionej deregulacji. Aspekt „pogłębionej” deregulacji należałoby rozumieć w dwóch następujących ujęciach (rys. 1):

- jako kontynuowanie drogi przechodzenia państwa od ingerencji do rozwiązań liberalnych na rynku turystycznym, tj. ograniczania instrumentów dyrektywnych na rzecz parametrycznych, a w przypadku instrumentów parametrycznych większe ich uelastycznienie lub zaniechanie ich stosowania;
- jako uszczegóławianie niektórych rozwiązań związanych ze stosowaniem instrumentów polityki turystycznej, służących rzeczywistemu egzekwowaniu najistotniejszych celów wynikających z roli państwa w gospodarce, co należy uznać za gwarancje roli państwa na rynku turystycznym.

Rysunek 1. Relacje polityki turystycznej z podażą i popytem turystycznym w modelu pogłębionej deregulacji

Źródło: badania własne.

W pierwszym z wymienionych aspektów pogłębiona deregulacja powinna polegać na pozostawieniu udziału państwa tylko w obszarach, gdzie jest to niezbędne. Ostatecznie w niektórych obszarach powinna nastąpić zupełna rezygnacja z regulacji, np. w zakresie:

- wykonywania zawodów turystycznych (pilota wycieczek i przewodnika turystycznego) (Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów...),
- wymagań dotyczących zaszerogowania i kategoryzacji obiektów hotelarskich,
- prowadzenia ewidencji podmiotów organizacji turystyki i pośrednictwa sprzedaży usług turystycznych.

Kompetencje w tym zakresie można pozostawić organizacjom branżowym w turystyce, a przede wszystkim podmiotom samorządu gospodarczego. Podmioty tego typu w wielu krajach europejskich z większą skutecznością wpływają na funkcjonowanie rynków branżowych, a zwłaszcza na rzetelność usługodawców, a także wizerunek całej branży w stosunku do konsumentów.

W drugim z wymienionych aspektów obowiązkowy zakres aktywności państwa na rynku turystycznym powinien gwarantować trwałość roli państwa na rynku turystycznym. Szczegółową ingerencją, niewchodzącą jednak w zakres bezpośrednich relacji rynkowych pomiędzy uczestnikami rynku, powinny być objęte kwestie:

a) w zakresie podaży:

- ochrony konkurencji na wewnętrznym rynku turystycznym,
- wsparcia konkurencji rynku krajowego wobec rynków europejskiego i międzynarodowego,
- wsparcia funkcjonowania przedsiębiorstw i destynacji turystycznych za pośrednictwem działań publicznych, w tym udziału podmiotów rynku turystycznego w możliwościach korzystania ze środków Unii Europejskiej,
- promocja destynacji turystycznych;

b) w zakresie popytu – działania w zakresie aktywizacji turystyki społecznej (socjalnej), współfinansowanej przez podmioty publiczne;

c) w zakresie relacji podaży i popytu turystyczny – ochrona praw i pozycji rynkowej konsumentów poprzez stosowanie wobec podmiotów rynku organizacji turystyki i pośrednictwa sprzedaży obowiązkowych:

- gwarancji bankowych,
- ubezpieczeń,
- funduszy gwarancyjnych.

Pełna liberalizacja rynku byłaby znaczącym zagrożeniem dla pozycji:

- konsumenta na rynku turystycznym,
- małych podmiotów turystycznych, stanowiących największy udział ilościowy w strukturze rynku turystycznego, w stosunku do potentatów rynkowych działających w wymiarze globalnym.

Z obserwacji struktury podmiotów polityki turystycznej wynika, że ich liczebność ogranicza skuteczność prowadzenia działań związanych z wpływem na procesy rynku turystycznego. Podstawowym problemem jest tu brak koordynacji działań między podmiotami usytuowanymi w rozbudowanej strukturze szczeblowej, posiadającymi w swoich kompetencjach szeroki, szczegółowy i stale rozbudowujący się zakres instrumentów. Wpływa to zatem na trudność oceny ze strony adresatów polityki, które działania organów publicznych są bardziej istotne, a które drugorzędne. Jednym z podstawowych celów restrukturyzacji systemu polityki turystycznej powinno być dążenie do uproszczenia jej struktur, co powinno ułatwić rozwój i prowadzić do większej swobody funkcjonowania rynku turystycznego. W ramach prowadzonych działań deregulacyjnych należałoby rozważyć dążenie do uproszczenia struktury podmiotów polityki turystycznej, z wyłączeniem organów międzynarodowych i europejskich, których funkcjonowanie jest generalnie

niezależne od organów wewnątrz krajowych, a kompetencje mają charakter ramowy, dotyczący głównie aspektów współpracy, statystyki turystycznej i oddziaływania na rozwój rynku turystycznego, z podkreśleniem aspektów liberalizacji i ochrony konsumentów.

Propozycje zmian w stosowanym modelu polityki turystycznej

W wewnątrz krajowym systemie podmiotów polityki turystycznej należy dążyć do ograniczenia wieloszczeblowości oraz wzmocnienia zadań koordynacyjnych części organów (tab. 1):

1. Na szczeblu centralnym zadania w zakresie kompleksowo rozumianej (wielosektorowej i wieloresortowej) rządowej polityki turystycznej powinny być koordynowane przez ministra właściwego do spraw turystyki (tj. Narodową Administrację Turystyczną). Kompetencje Narodowej Organizacji Turystycznej powinny mieć wymiar wyłącznie wykonawczy, wraz z podkreśleniem konieczności podejmowania kooperacji pomiędzy podmiotami regionalnymi i lokalnymi, w zakresie dotychczas realizowanych zadań. Takie rozstrzygnięcie byłoby usankcjonowaniem dotychczasowej struktury działań. Nie miałyby prowadzić to do centralizacji uprawnień. Należałoby jednak rozważyć, mając na względzie skuteczność prowadzonych działań regulacyjnych na tym szczeblu, przeniesienie uprawnień w zakresie opracowywania długoletnich strategii marketingowych dotyczących turystyki z NTO do NTA.
2. Na szczeblu regionalnym zadania w zakresie kompleksowo rozumianej polityki turystycznej należy powierzyć urzędowi marszałkowskiemu, które powinny koordynować zadania podmiotów na tym szczeblu i w porozumieniu ze szczeblem lokalnym. Regionalne organizacje turystyczne, podobnie jak NTO, powinny być organizacjami wykonawczymi, realizującymi zadania na rzecz samorządu regionalnego oraz podmiotów strony podaźowej regionalnego rynku turystycznego.
3. Na szczeblu lokalnym wszelkie zadania z zakresu gospodarki turystycznej (kompetencje i koordynację działań) należy przekazać samorządom gminnym. Tym samym samorząd powiatowy powinien przekazać swoje zadania z zakresu turystyki tym samorządom. Lokalne organizacje turystyczne realizowałyby swoje zadania wykonawcze na rzecz lokalnej gospodarki turystycznej oraz uczestników strony podaźowej lokalnego rynku turystycznego.

Tabela 1. Proponowany podział kompetencji wewnątrz krajowej polityki turystycznej w układzie szczeblowym

Szczebel polityki turystycznej	Koordynatorzy polityki turystycznej na danym szczeblu	Inne podmioty realizujące zadania z zakresu polityki turystycznej
1	2	3
centralny	minister właściwy ds. turystyki (NTA)	<ul style="list-style-type: none"> – organy ustawodawcze – inne resorty (ministerstwa) w rządzie – Narodowa Organizacja Turystyczna – podmioty krajowego samorządu gospodarczego – pozostałe podmioty realizujące działania wspomagające w zakresie polityki turystycznej na poziomie krajowym

1	2	3
regionalny	samorząd regionalny	<ul style="list-style-type: none"> – regionalne organizacje turystyczne – podmioty regionalnego samorządu gospodarczego – pozostałe podmioty realizujące działania wspomagające w zakresie polityki turystycznej na poziomie regionalnym
lokalny	samorząd lokalny (gminny)	<ul style="list-style-type: none"> – lokalne organizacje turystyczne – podmioty lokalnego (gminnego) samorządu gospodarczego – pozostałe podmioty realizujące działania wspomagające w zakresie polityki turystycznej na poziomie lokalnym

Źródło: badania własne.

Zaproponowane rozwiązanie generalnie sankcjonuje obowiązujący układ kompetencji, ale podkreśla zwłaszcza konieczność koordynacji działań między podmiotami na jedynym szczeblu i w układzie hierarchicznym. Ponadto układ ten powinien prowadzić do ograniczenia powstawania różnych instytucji o charakterze quasi-podmiotów polityki turystycznej. Podmioty te podejmują koordynację części zadań w danej branży lub szerzej – na lokalnym, regionalnym, transgranicznym (euroregionalnym), a nawet krajowym rynku turystycznym, przejmując część zadań podmiotów polityki. Często działalność tych podmiotów jest krótkotrwała, tworzona dla osiągnięcia pojedynczych celów, nie zapewniając trwałości ich realizacji.

Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych rozważań należy stwierdzić, że konieczne jest uporządkowanie struktury podmiotowej i kompetencyjnej polityki turystycznej. Rodzi to jednak pewien dylemat, który jest związany być może z centralizacją części uprawnień. Wydaje się jednak, że na szczeblu krajowym wyodrębnienie w strukturze podmiotów polityki turystycznej jednostek zajmujących się koordynacją działań oraz dalsza działalność pozostałych podmiotów nie niesie za sobą bezpośrednich zagrożeń centralizacyjnych. Rozwiązania takie miałyby przede wszystkim prowadzić do usprawnienia systemu polityki turystycznej, tym samym ograniczania zadań, które są realizowane przez różne podmioty, ograniczania powstawania konkurencji pomiędzy poszczególnymi podmiotami polityki turystycznej, a następnie wspierania rozwoju rynku turystycznego. Pogłębianie deregulacji powinno prowadzić do dalszej liberalizacji rynku, przy zachowaniu wzmocnionej roli państwa we wskazanych obszarach. Mając na względzie strukturalne aspekty rozwoju rynku turystycznego, istotnymi kwestiami, do których należy się odnieść w doskonaleniu polityki turystycznej, są:

a) w zakresie podaży:

- dostrzeganie miejsca gospodarki turystycznej w strukturze gospodarki narodowej, zapewnienie środków publicznych na rozwój infrastruktury turystycznej i promocji turystycznej,
- wspieranie kooperacji pomiędzy podmiotami gospodarki turystycznej (przedsiębiorstwami turystycznymi i destynacjami turystycznymi),
- dalszy dostęp podmiotów gospodarki turystycznej do środków strukturalnych Unii Europejskiej,

- oddziaływanie na rozwój struktury ofertowej na rynku turystycznym (zakres asortymentowy, dywersyfikacja cenowa i jakościowa oferty);
- b) w zakresie popytu:
 - oddziaływanie na powszechny dostęp do turystyki wszystkich grup społecznych,
 - oddziaływanie na wzrost turystyki wewnątrz krajowej,
 - oddziaływanie na wzrost ruchu turystycznego zagranicznego przyjazdowego,
 - poszukiwanie rozwiązań ograniczania masowego ruchu turystycznego w szczególności zatłoczonych destynacjach lokalnych,
 - rozwój finansowania w ramach turystyki społecznej (socjalnej).

Ponadto istotną kwestią pozostanie problem relacji polityki turystycznej krajowej z polityką Unii Europejskiej, w tym także w zakresie wdrażania tzw. nowej dyrektywy (Dyrektywa...). Dążenia Unii Europejskiej do wykreowania jednolitego modelu polityki turystycznej dla krajów członkowskich mogą utrudnić rozwój rynku wewnątrz krajowego. Zróżnicowanie rozwoju gospodarki turystycznej pomiędzy krajami członkowskimi jest na tyle znaczące, że trudno będzie wypracować model, który zapewni wszystkim krajom korzystne rozwiązania.

Literatura

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniająca rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylająca dyrektywę Rady 90/314/EWG. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 326/1.
- Firlit-Fesnak, G., Szyłko-Skoczny, M. (red.). (2007). *Polityka społeczna*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kowalik, T. (2000). *Współczesne systemy ekonomiczne. Powstanie, ewolucja, kryzys*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania.
- McGuigan, R.J., Moyer, R.Ch, deB. Harris, H. (2008). *Managerial economics: Applications, strategy, and tactics*. South-Western, Mason.
- Panasiuk, A. (red.). (2011). *Ekonomika turystyki i rekreacji*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Panasiuk, A. (2014). *Rynek turystyczny. Studium strukturalne*. Warszawa: Difin.
- Szpringer, W. (1994). *Dostosowania strukturalne w gospodarce*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski.
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz.U. poz. 829).
- Winiarski, B. (red.). (2006). *Polityka gospodarcza*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

THE CONTEMPORARY MODEL OR TOURISM POLICY

KEYWORDS | tourism policy, policy model, regulation, deregulation

ABSTRACT | The contemporary tourism market is in a continuous process of structural change. This applies to changes in the structure of supply, as well as covers issues relating to trends in tourist demand. In addition to the processes of supply and demand changes concern the role of the state on the tourism market, through institutional measures and instrumental related to the scope of the tourism policy. The output indicator of tourism policy is adopted the method, also referred to as model policy. The article presents a general theoretical assumptions tourism policy. Characterized models of tourism policy. It pointed to the practical recognition of the model tourism policy in Poland and the European Union, which is deregulation. It presents an in-depth deregulation as proposed model of the tourism policy.

The aim of the study is to assess the current model of tourism policy in Poland against the background of solutions the European Union, together with an indication of its direction changes. Taken issues are diagnostic concept and scope of the methods used include: literature studies, logic operations, comparative analysis, heuristic methods. The results can be used for shaping tourism policy in Poland by the competent bodies: central, regional and local, in the long and short term.

Translated by Aleksander Panasiuk